

PREZIDENT JAROSLAV HANÁK

V PRAZE DNE 16. LISTOPADU 2022

Č.J.: GR/268/2022

Vážená paní ministryně, vážení členové Rady pro výzkum, vývoj a inovace,

dovoluji si Vám za zástupce podnikatelské a odborné sféry předložit aktuální pohled na daňové odpočty na výzkum a vývoj (VaV) uplatňované dle zákona o daních z příjmů. Činil jsem tak každoročně, aby bylo naplněno usnesení z 337. jednání Rady pro výzkum, vývoj a inovace (RVVI) v bodě A1) 5. a RVVI se tímto důležitým tématem zabývala. Nyní chci poděkovat za obnovení Pracovní skupiny pro daňové odpočty na VaV a požádat o silný mandát pro její práci, aby mohla připravit návrhy, které povedou k pozitivnímu rozvoji tohoto nástroje. Vedou mě k tomu následující důvody.

Daňové odpočty na VaV hrají ve vyspělých zemích čím dál větší roli a podílí se na jejich konkurenceschopnosti. Jsou totiž ve srovnání s dotacemi pružnější, tematicky neohraničené, záměry vycházejí z bottom-up přístupu a mají mnohá další pozitiva. V roce 2020 mohly podniky daňové výhody využívat ve 21 zemích EU a ve 33 zemích OECD. Na rozdíl od ČR v průměru za země EU objem této nepřímé podpory VaV již převyšuje finanční prostředky, které firmy získávají přes přímé dotace z veřejných zdrojů. V letech 2015 až 2019 měl v ČR daňový odpočet na VaV na státní rozpočet dopad v průměru 2,5 mld. Kč, což představuje necelých 0,2 % z celkových výdajů státního rozpočtu. To je mnohem méně, než s čím se při jeho schvalování počítalo nebo i v mezinárodním srovnání. V ČR proto vidíme značný nevyužitý potenciál odpočtů, který by mohl podnítit více firem k většímu zaměření na VaV a realizaci dalších projektů, což v konečném důsledku přinese prosperitu ČR a tím i zdroje do veřejných rozpočtů skrze vyšší přidanou hodnotu.

Od roku 2015 však dle dat Českého statistického úřadu poklesl o 37 % počet firem, které odpočty využívají, což v absolutních počtech činí pokles z 1 306 firem na 829 v roce 2020. V tomto roce nastal pokles těchto firem ve všech sledovaných skupinách, nejvíce u malých domácích podniků. Vzhledem k pandemii a dalším nejistotám v roce 2020 také nejvíce firem převedlo odpočet k pozdějšímu využití. Celkově díky odpočtům firmy v roce 2020 ušetřily 2,1 mld. Kč, což je o 623 mil. Kč méně než v roce předchozím.

Domníváme se, že dlouhodobým cílem ČR by mohlo být i více jak dvojnásobné množství firem, které odpočty uplatňují. Mohli bychom se tak alespoň přiblížit Rakousku, které ve vztahu k HDP uvádí čtyřikrát vyšší částku uplatňovaných odpočtů na VaV než Česko.

Bohužel současná situace v ČR nenaznačuje obrat ve využívání tohoto nepřímého nástroje podpory, natož jeho růst. Dle našich rozhovorů s firmami, především malými a středními, za to může především přetrvávající obava z průběhu a délky daňových kontrol či nároky na vedení dokumentace, což při celkovém porovnání s přínosy odpočtů vede firmy k jejich menšímu využívání.

Proto bych chtěl podpořit diskutovaná řešení na pracovní skupině k odpočtům, která jsou zacílena na několik úrovní. K prosazení změn a posílení důvěry se jako nezbytná jeví politická deklarace členů vlády, že odpočty jsou výhodnou investicí do budoucna a důležitým prvkem podpory konkurenceschopnosti ČR, který se firmy nemusí bát využívat. Důležitá bude pro zjednodušení administrativy či lepší dokazování skutečností změna zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu. Dále by měly být diskutovány také parametry odpočtů a možnosti jejich zatraktivnění, jako je např. zavedení refundace při daňové ztrátě či vyšší zvýhodnění pro MSP. Ke změně přístupu a zlepšení atmosféry by rovněž pomohlo uspořádání konference či školení pro všechny zainteresované aktéry, od pracovníků finanční správy a inovativních firem až po znalce a soudce. Všechna tato opatření je však třeba rozpracovat a implementovat co nejrychleji, aby byla šance vidět jejich efekt, alespoň návrat firem do systému, již v následujících letech.

Vážená paní ministryně, vážení členové RVVI, věřím, že našim společným cílem je posílení konkurenceschopnosti ČR a růst počtu inovativních firem ve výzkumu a vývoji, které pro rozvoj svých produktů budou vynakládat vyšší výdaje na VaV. Bez podpory státu to však nebude v takové míře, jakou vidíme v nejnovativnějších státech.

S úctou

Vážená paní
Mgr. Helena Langšádlová
ministryně pro vědu, výzkum a inovace a předsedkyně Rady pro výzkum, vývoj a inovace
Úřad vlády České republiky
nábřeží Edvarda Beneše
118 01 Praha 1

Vážení členové Rady pro výzkum, vývoj a inovace
Úřad vlády České republiky
nábř. E. Beneše 4
118 01 Praha 1